

Poté, co Ježíš ve své chvále Boha zjevil, kým ve skutečnosti je, mluví o spáse, již daruje těm, kteří k němu přijdou. Tuto spásu popisuje v podobenství o pokoji. Ježíš přejímá pozvání k odpočinku od Jěšuy Siracha, který zve do svého domu nevzdělané, aby tam našli pokoj (srov. Sir 51,23-27). Ten, kdo na sebe vezme břemeno moudrosti, nalezne klid. Ježíš mluví slovy Boha, jemuž prorok Jeremiáš vložil do úst tento výrok: „Toto praví Hospodin: „Stůjte na cestách a vyhlížejte, ptejte se na stezky věčnosti: Kde je ta dobrá cesta? Vydejte se po ní a vaše duše naleznou klid“ (Jer 6,16). Ježíš tak ztělesňuje Boží moudrost. Ukazuje nám cestu vedoucí k dosažení opravdového života, radosti, míru a pokoje. Ježíš chápe své působení jako darování pokoje těm, kteří se sužují starostmi, kteří jsou zemdleni. Pokoj připomíná sobotní odpočinek Boha. Ježíš dává lidem podíl na Bohu, svém Otci, a na tom, co Boha charakterizuje – na nerušeném klidu, odpočinutí z radosti nad tím, že vše je dobré.

Ježíš zve všechny lidi. Nikdo z nich není vyloučen z odpočinutí, které nám chce darovat. Ti, pro které je toto pozvání určeno, jsou popsáni jako lidé, kteří vykonávají namáhavou tělesnou nebo duševní práci a musí nést svá břemena. Břemenem Matouš pravděpodobně rozumí židovský Zákon tak, jak ho vykládali farizeové. V průběhu historie výkladu tohoto Zákona bylo však břemeno interpretováno různě – jako hlad, bída, pohana, jako břemeno vykořisťovaného národa. Jestliže budeme interpretovat slova „namáhat se“ a „nést břemeno“ s přihlédnutím k naší situaci, můžeme tím rozumět lidi, kteří se marně plahočí, aniž by však z jejich práce něco vzešlo. Ustavičně pracují, avšak nedokážou se ze své práce radovat. Jsou svou prací zcela pohlceni. Jsou svíráni vnitřním a vnějším tlakem, který je neustále nutí něco dělat. Může to být jejich špatné svědomí, které způsobuje takový tlak, může to být dáno výchovou. Příliš se ztotožnili se slovy rodičů, že člověk si musí svůj život zasloužit, že musí neustále pracovat. Možná se za tím skrývá strach, aby je okolí neocejchovalo jako lenivé a neschopné. Když si chtěli jako děti hrát, byli vnímáni jako budižkničmové. To se v některých lidech zakořenilo natolik, že si v dospělosti vždy najdou něco na práci. Pro jiné lidi je jejich lopota identická se stálým přetěžováním. Tito lidé mají pocit, že nedokážou vyhovět požadavkům, které na ně kladou ostatní. Mají strach, že je okolí odepíše, že jim bude vytýkat jejich nedostatky. Proto se plahočí a sužují. Německé slovo *Plage* (česky: soužení, útrapy; pozn. překl.) pochází z latinského slova *plaga* – rána, úder, zranění, trest nebes. Lidé vnímají soužení nebo dřinu jako ránu. Nebesa mne trestají, proto se musím tak dířit. Slovo soužení souvisí rovněž se slovem kletba. Mnozí pociťují soužení jako životní kletbu, která nad nimi visí. To je patrné již ve Starém zákoně při vyhnání z ráje, když Bůh promlouvá k Adamovi: „Zlořečená buď země kvůli tobě, s námahou z ní budeš jíst po všechny dny svého života“ (Gn 3,17).

Anselm Grün – Pokoj v srdci

Prameny, odkazy

Daniel J. Harington – Evangelium podle Matouše – Sacra pagina;
Silvano Fausti – Nad evangeliem podle Matouše; Petr Karas – Boží slovo na každý den;
Angelo Scarano – www.pastorace.cz; Petr Mareček – www.biblickedilo.cz

14. neděle v mezidobí – cyklus A

3. července 2011

²⁵Ježíš se ujal slova a řekl: „Velebím tě, Otče, Pane nebe a země, že když jsi tyto věci skryl před moudrymi a chytrými, odhalil jsi je maličkým; ²⁶ano, Otče, tak se ti zalíbilo. ²⁷Všechno je mi dáno od mého Otce. A nikdo nezná Syna, jenom Otec, ani Otce nezná nikdo, jenom Syn a ten, komu to chce Syn zjevit. ²⁸Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. ²⁹Veďte na sebe moje jho a učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pro své duše odpočinek. ³⁰Vždyť moje jho netlačí a mé břemeno netíží.“

Mt 11,25–30

Úvod k meditaci

Toto krásné místo z Matoušova evangelia zdůrazňuje, že Ježíš přišel především pro slabé, ne zrovna úspěšné a druhými příliš snadno *odepsané*. Oni zvláště jsou pozváni, aby ho následovali. Silní a úspěšní jsou naopak varováni, aby nespolehali jen sami na sebe, ale aby hledali pravou moudrost u Otce, Pána nebe a země. Jaké jsou moje slabé a silné stránky, jakými dary mne Pán obdařil a jakými méně? Jak tyto dobré stránky, dary mohu hodnotit ve světle tohoto evangelia? Kdy a kde vnímám, jak mne Pán občerstvuje, dává mi sílu?

Výklad biblického textu

Kontext: Mnozí židovští náboženští hodnostáři Ježíše odepsali, galilejská města nepřijala jeho poselství. Kdo je tedy Ježíš? Proč by ho měl člověk přijmout? Ježíš k tomuto zaujímá postoj ve výpovědi, která je neopakovatelně výstižná a zásadní. Obrací se k Bohu modlitbou chvály a díky (Mt 11,25n). Sám o sobě vypovídá, jaký je především jeho vztah k Bohu. V tomto verši také vyjadřuje paradox, že poslední jsou prvními a první posledními – jeho slovo přijímají hlavně *mali lidé*, kteří se v očích světa zdají bezvýznamnými. Ježíš se opět obrací na lidi a zve je, aby ho přijali s jeho poselstvím (Mt 11,28-30).

²⁵**Velebím tě, Otče, Pane nebe a země, že když jsi tyto věci skryl před moudrymi a chytrými, odhalil jsi je maličkým:** Oslovení *Otče* je pravděpodobným překladem aramejského *Abba*, slova označujícího velkou důvěrnost. Důvod Ježíšova díkyvzdání Otci spočívá ve dvojí činnosti – *skrýt* a *zjevit* – obojí odpovídá jeho vůli. Adresáti jsou postaveni do protikladu: na jedné straně *moudří* a *rozumní*, na druhé straně pak *maličci*. První lze ztotožnit s lidmi, kteří nesou odpovědnost za židovské náboženství, mají za úkol vykládat Zákon a přitom se uvěznili ve svých teologických schématech. Jsou to ti, kteří odmítli spásanosné Ježíšovo

1. čtení:
Zach 9,9-10

2. čtení:
Řím 8,9.11-13

Evangelium:
Mt 11,25-30

Srovnání:
Lk 10,21-22

1 Kor 1,26-29

Mt 28,18

Jan 3,35

Jer 31,25

Jer 6,16

1 Petr 2,21

1 Jan 5,3

poselství. Sami se totiž svým soběstačným postojem a svými předsudky vyloučili z nového Božího zjevení, které však oslovuje *malíčké*, kteří ho přijímají (srov. Mt 10,42; 18,2-6.10.14). Malíčci jsou otevření pro nové poznání Boha, nenárokují si monopol na pravdu.

²⁷ **A nikdo nezná Syna, jenom Otec, ani Otce nezná nikdo, jenom Syn a ten, komu to chce Syn zjevit:** Mezi Ježíšem a Bohem existuje jedinečný, vzájemný a vylučný vztah Syna a Otce. Bůh je Otcem Ježíše a Ježíš je Synem Otce. Kým Ježíš je, ví jen Bůh jako Otec – a kdo je Bůh, ví jen Ježíš jako Syn. Znají se navzájem na základě hlubokého a živého společenství. Nejedná se tedy především o poznání rozumové, ale hluboce osobní. Lidé neznají Ježíše, i když ho posuzují tak sebejistě. Chtějí se s ním rychle vypořádat. Zná ho pouze Bůh – jako Syna – v jeho úplné náklonnosti a lásce k Otcovi. Rovněž pouze Ježíš zná Boha – jako Otce – v jeho úplné náklonnosti a lásce vůči Synu – a jeho prostřednictvím vůči všem bytostem, které stvořil a kterým vládne.

²⁸⁻²⁹ **Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Vezměte na sebe moje jho a učte se ode mě:** Ježíš zve ty, kdo jsou *obtíženi břemeny* a nesou jho (*břemeno, jho* jsou v židovství symbolem *učení*). Tím břemenem se míní především zákonictví farizeů (*Svazují těžká břemena a nakládají je lidem na ramena* – Mt 23,4), jejich ústní tradice s komplikovanou kazuistikou (součástí této tradice byl soubor 613 příkázání). Právě těmto vyčerpaným a znaveným Izraelitům Kristus slibuje spočinutí, *oddechnutí* (podobně jako Moudrost – Sir 6,28; 51,27). Je překvapivé, že Pán zve nejprve k sobě, a teprve pak vybízí přijmout jho svého učení.

neboť jsem tichý a pokorný srdcem: Liturgický překlad není přesný: slovo *tichý* bychom měli nahradit přívlastky *mírný, laskavý, shovívavý*. Příslušné řecké slovo označuje totiž postoj přátelský, sklánějící se k druhému člověku. Je to opačný postoj než tvrdost, ryzí zákonictví, které se neohlíží na člověka. I druhý přívlastek (*pokorný srdcem*) obsahuje v zásadě stejnou myšlenku: Kristus nevystupuje jako arogantní, povýšený učitel se zdrcující autoritou, ale mírně a pokorně, skláněje se k člověku. Opět se ukazuje rozdíl mezi Kristem a farizeji: rozdíl nejen v učení (učení farizeů „tlačilo“, kdežto Kristovo „netíží“), ale i ve vnitřním a vnějším postoji (farizeové vystupovali s povýšeností a ctižádostí – Mt 23,5-11; Kristus s pokorou).

a naleznete pro své duše odpočinek: Skvělé vyjádření o nalezení odpočinku nacházíme i u Jeremiáše: „Stoupněte si na začátky cest a dívejte se, ptejte se na staré stezky: Která cesta je dobrá? Po té chodte, a najdete odpočinek pro své duše“ (Jer 6,16).

³⁰ **Vždyť moje jho netlačí a mé břemeno netíží:** Jinde se překládá „mé jho je příjemné“. Příjemnost tohoto jha spočívá v přátelství s laskavým Ježíšem, který svým jhem-učením nestresuje svoje následovníky, ale dává jim ho jako cestu k bohatšímu životu.

Další texty v týdnu

Po: Gn 28,10-22a; Mt 9,18-26

Út: Iz 61,1-3a; 2Kor 4,1-2.5-7; Lk 10,1-9

St: Gn 41,55-57; 42,5-7a.17-24a;
Mt 10,1-7

Čt: Gn 44,18-21.23b-29; 45,1-5;
Mt 10,7-15

Pá: Gn 46,1-7.28-30; Mt 10,16-23

So: Gn 49,29-32; 50,15-26a; Mt 10,24-33

K tématu

Kdyby tvůj zákon nebyl mým potěšením...

Vždyť mé jho netlačí a mé břemeno netíží. (Mt 11,30)

Bohatě zdobené schrány na Tóru, kterých se používá během oslav bar micva na prostranství před Zdi nářků v Jeruzalémě, bývají pořádně těžké. Trináctiletí chlapci, kteří je přenášejí, se ohýbají pod jejich vahou. Stává se, že tu a tam musí přispět na pomoc tatínek. Zápas trináctiletých s břemenem Tóry při iniciačním obřadu bar micva, při kterém chlapci poprvé veřejně čtou ze svatých knihy Zákona, má svůj symbolický význam. Zachovávat zákon je náročné pro všechny – pro židy stejně jako pro křesťany. Desatero neznamená pro křesťany o nic menší závazek než pro židy. Ježíš přece Zákon nezrušil, ale naplnil a dal mu novou dimenzi. To on způsobil, že jsme se stali služebníky nového zákona – zákona lásky. Ne tedy jeho litery, nýbrž jeho Ducha. Litera zabíjí, zatímco Duch oživuje (srov. 2 Kor 3,6). Avšak i nový zákon – zákon lásky znamená břemeno. Ježíš je nazývá jhem. A hned také dodává, že to jho netlačí a břemeno netíží.

Citujeme-li tato Ježíšova slova o jhu, které netlačí, a břemenu, které netíží, často se při tom zaměřujeme pouze na zmiňovanou lehkost zákona, jako bychom se báli dotýkat se toho, co se skutečně ukrývá pod pojmem jho a břemeno. Avšak pokud jsme skutečně nezakusili tíži spojenou se zachováváním Zákona, nejsme s to zakusit v plnosti ani to, že netíží. Neokusíme-li hořkost Zákona, nevychutnáme si ani jeho sladkost a rozkoš spojenou s jeho dodržováním. „Jak miluji tvůj zákon, Hospodine!... Moudřejším nad mé nepřátele mě učinil tvůj předpis, neboť navěky je se mnou“ (Žl 119,97-98) – těmi slovy se může upřímně modlit jenom ten, kdo vynaložil na jeho zachování mnoho námahy a kdo si pro něj mnoho vytrpěl. Zdůrazňujeme-li, že Zákon je těžký, vyjadřujeme tak soucit s těmi, kteří se namáhají, aby jej unesli. Ježíš mnohokrát zakusil břemeno „zákona poslušnosti Otcovi“ a hledal přitom oporu. Smutně se obrací na apoštoly: „To jste nemohli ani jednu hodinu se mnou bdít?“ (Mt 26,40). Byla to hodina zápasu až do krvavého potu, zápasu o věrnost zákonu lásky. Tak jako Ježíš, tak jako ti trináctiletí kluci u Zdi nářků potřebujeme i my soucit a pomoc při zápasu o zachování Zákona. Ohýbáme se pod jeho tíží, proto seberme odvahu prosit o pomoc. Jediným zdrojem skutečného štěstí je Zákon. „Kdyby tvůj zákon nebyl mým potěšením, dávno bych zahynul ve své bídě. Navěky nezapomenu na tvá nařízení, vždyť skrze ně jsi mi dal život. Jsem tvůj, zachraň mě, neboť jsem hledal tvá nařízení“ (Žl 119,92-94).

Józef Augustin – Jeruzalémské meditace

Uprostřed Matoušova evangelia se nachází zvláštní text, o kterém vedou vykladači Bible odnepaměti spory. Ježíš zde velebí Boha Otce (Mt 11,25-30). Po Janově kladném úsudku o Ježíšovi a bédování nad galilejskými městy, která Ježíše odmítla, velebí Ježíš Boha za to, že neznalým lidem zjevil, kým ve skutečnosti opravdu je – Synem Boha Otce. Po této chvále Boha následuje Ježíšovo pozvání určené všem, kteří se namáhají a trpí pod tíhou života: „Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pro své duše odpočinek. Vždyť mé jho netlačí a mé břemeno netíží“ (Mt 11,28-30).